

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

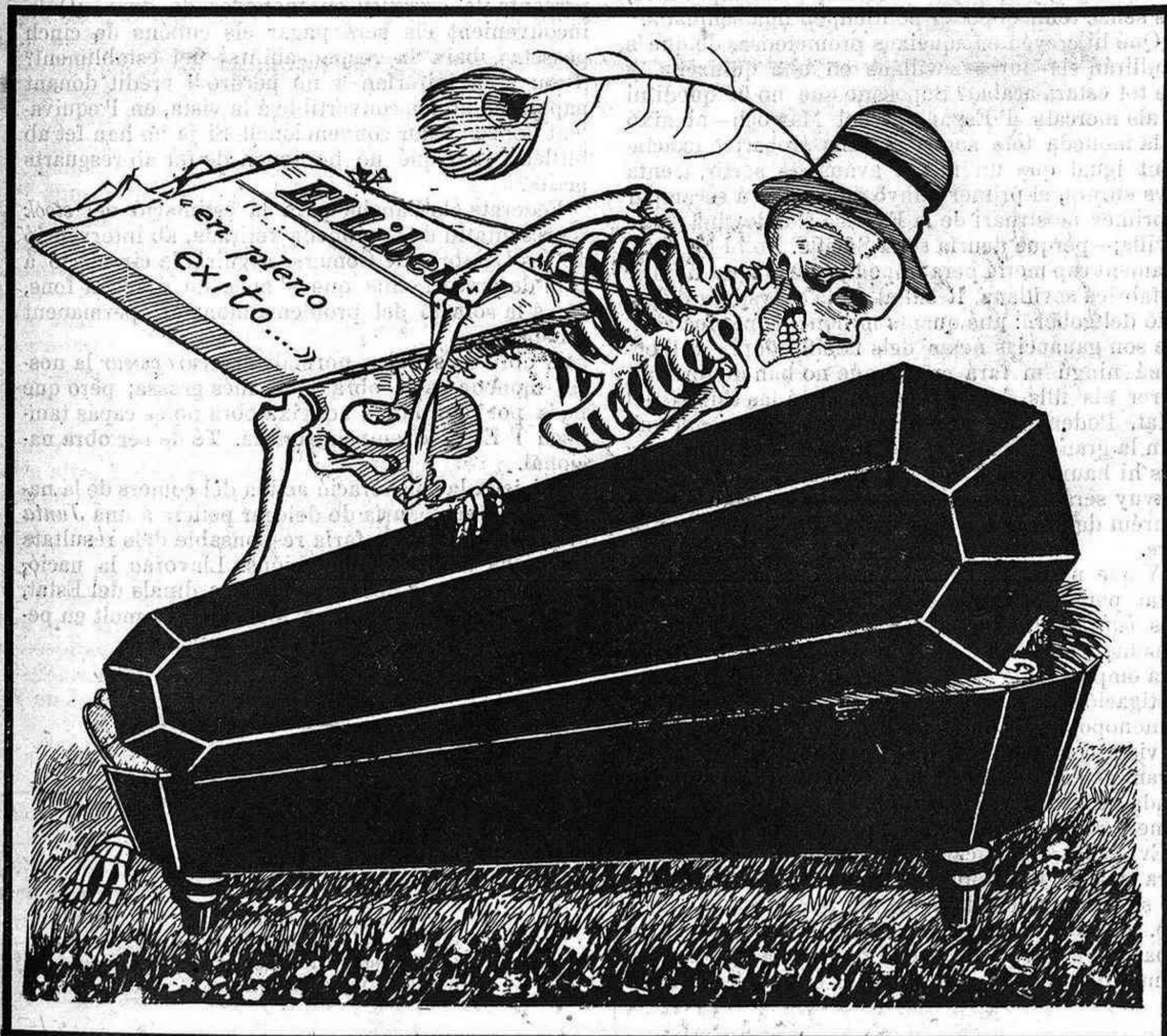
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

LA DARRERA CONFIDENCIA

—Ara qu'ets mort i per qué no 'ns dius tot lo que 'n sabs d'aixó del terrorisme?... Entre companys no hi ha d'haver secrets!...

La moneda bona de la nació

L'incident dels duros sevillans ha remogut, com s'havia de préveurer, á tot el comerç d'Espanya, y als espanyols—que no son tots, bon tros n'hi falta—possehidors de monedas que puguin ser sospitosas. La solució que dona'l ministre d'Hisenda al conflicte, si se'n pot dir solució, ha mogut críticas, plans y profecías dels financiers esporádichs; pero, en general, lo qu'hem llegit als diaris sobre la magna qüestió es embolicat y grauit. No han sortit rahóns que convensin ni elements probatoris. No hi ha com ser especialista pera perdre's per dresseras—que no més ell sab—y que fan cap á una cova. Es aquell que coneix tan bé 'ls arbres, y no ha vist may el bosch. Comensan ells mateixos disfressant el significat de las paraulas pera enredarse discutintlas cada hú ab sentit diferent.

Aquí hem sentit defensar al ministre d'Hisenda quan volia carregar els duros sevillans als que'n tinguin; «¡si no perque 'ls prenían!... No té de ser l'Estat, es á dir la nació, qui pagui als falsificadors de la moneda y als que l'han feta córrer!» Si fos veritat, ray, aixó del Estat y la nació; llavoras estaríam en democracia, y no s'hauría arribat al conflicte monetari; crisis efímeras, son inevitables en la circulació complicada de la moneda; pero lo qu'es un trasbals com el que passém jo os asseguro que no'l passaríam si la nació 's governés ella mateixa. Tan cert es, que avuy l'Estat no pot resoldre ni tranzitoriament el conflicte dels duros, tiri per allá ahont vulgui, y la nació 'l desfaría per sempre més, fins sense tenir el poder polítich, en una senmana.

¿Qué hi creyéu en aqueixas prometensas de que 's recullirán els duros sevillans en una quinzena, y que tot estarà acabat? Suposant que no'n quedi ni un als mercats d'Espanya y del Marroch—ab aixó de la moneda tots som uns—ens trobarém exactament igual que un minut avans de sortir, trenta anys enrera, el primer minyó que anava á escampar el primer mostruari de la Fábrika clandestina (?) de Sevilla;—perque deuria ser á Sevilla. No hi ha absolutament cap motiu pera impedir que 's torni á obrir la fábrika sevillana. Resultat de la salvadora disposició del govern: uns quants milions de perdua *seca*, que son ganancias netas dels falsificadors. A l'endemá ningú 'm farà creure que no han de tornar á córrer els fills dels pares tancats á las caixas del Estat. Poden adornar ab tants penjerolls com vulguin la gran pensada: si no m'asseguran que may més hi haurá una fábrika clandestina, la recullida d'avuy será com la de las avellanas; cada any hi haurém de tornar mentres no arrenquin els avellaners.

¡Y que n'es de vergonyosa aquesta ineptitut del Estat pera trobar als moneders falsos! ¿Volen res més *baix de lley* que 'l tabach de l'Arrendataria? Donchs, ¿cóm es que no se'n despatxa de *sevillano*? Una empresa que no té 'ls formidables medis d'investigació y de coacció del Estat, se sab garantir el monopoli, y 'ls ministres... ¿cóm els dirém? curts de vista com aqueixos que fan els ulls grossos... no garantisan contra 'l frau la funció essencial de l'Hisenda pública, la puresa de la sanch que nudreix el comerç y la vida de la nació. ¡Quína vergonya!

Evidenciada la incapacitat dels governs *sevillanos* pera aclarir l'embull de la moneda, es clar, que si no se'n encarrega la nació, de remey no'n queda cap. De moment, lo que convé es que 'l govern, incapacitat, acudeixi als que hi poden fer alguna cosa; primer de tot als més interessats en la normalisació

de la moneda circulanta, y ben depresset, anar á matar la falsificació. De procediments pera conseguirho, un ignorant com jo, no'n veig gayres; ben mirat un de sol. Si mentres corrin duros llegítims n'han de córrer de falsos, no'n correrán de falsos sino quan no'n corrin de bons. No hi ha pas cap més sortida. El Sr. Moret, que fora del govern diu cosas justas y ben pensadas (quan *ne fa* es qüestió d'apretar á córrer) ja la va insinuar aqueixa solució, la única. «Retireu ara las monedas de plata—deya—y del metall, pel seu valor d'us, pel seu valor de mercadería, feune paper que ningú rebutjará, perque li constará que 'l valor de *cinch pessetas* es valor d'un tros de plata que efectivament val, pesada, las *cinch pessetas*.» El paper no sería paper-moneda, no serían bitllets, coberts no més en una part pel encaix metálich del Banch, sería *moneda convertible*; *warrant*, ordre de pagar á la vista la cantitat en mercadería-plata com els resguarts dels dipòsits comercials son ordres d'entrega d'una mercadería qualsevulga.»

Els especialistas ho han enredat desseguida, cridant que no's pot carregar més el *paper circulant*, que aixó sería un desastre! Pero jo, ignorant, no ho sé veure que 's carregui la circulació de paper, ab lo que no es paper; y trobo que la emissió de resguarts d'una mercadería, estampats que 's poden cambiar cada mes y no donar temps als falsificadors, ens dona al menos un camí que ningú nos ha senyalat.

Tot dependeix de la nació, del comerç, del poble. Els mateixos Banchs—que han sigut Banchs d'emissió, ¿no us en recordeu?—estich segur que hi ajudarían pera refer tot d'una, ab paper *cobert y convertible*, 'ls 400 milions de pessetas que sembla que representa la *currency* en monedas de duro. ¿Quín inconvenient els será pagar els cupóns de *cinch pessetas*, baix la responsabilitat del establiment? ¡Prou s'hi mirarían á no perdre 'l crèdit donant paper que no fos convertible á la vista, en l'equivalent del seu valor convencional! Si ja ho han fet ab bitllets, ¿per qué no ho tenen de fer ab resguarts petits?

Federats els Banchs pera la estimació del *stock* representatiu de la moneda retirada, ab intervenció de las Cambras de Comers, seguiría la circulació á títul de precari, fins que s'anés de dret y á fons, cap á la solució del problema monetari, permanent á Espanya.

L'obra de sanejar, normalisar y *européisar* la nostra moneda es ja obra molt més grossa; pero que no's pot retardar. Y aqueixa obra no es capás tampoch l'Estat d'empéndrersela. Té de ser obra nacional.

Iniciada la colaboració activa del comerç de la nació, el govern hauría de delegar poders á una *Junta de la Moneda*, que 's faría responsable dels resultats prácticichs de las deliberacions. Llavoras la nació, mestressa d'una de las funcions cardinals del Estat, comensaría á governarse y s'ensajaría—molt en petit, aixó sí—pera l'avenir democrátich.

TULP

*
* *

Els meus llabis esclaus
may d'alabar se cansan
ta llengueta de foch
y tas dentetas blancas.

Ta llengua de serpent
que 'm fibla tot besantme;
tas dentetas triomfals
que dins ma carn se clavan.

Els meus llabris humils
á ta boca entregantse,
sufreixen resignats
sas feridas sagnantas.

Y tot sufrint, sufrint,
van cantant alabansas
á ta llengua de foch
y á tas dentetas blanques.

MAYET

¿CAMBIÉM?

En Joan Bonhome té un duro.

Y com que ara dels duros se 'n diuhen tantas cosas lletjas, está intranquil.

¿Será bo?... ¿Será fals?...

En Joan Bonhome, fundament alarmat, ho consulta ab un vehí que té fama d' enténdrehi.

—¿Qué us sembla aquest duro?

—Veyám...

L' exámen es llarch y conciensut.

—Aquest nas... aquest pich... aquesta Ñ... la finestra d' aquesta torre... el sócol d' aquesta columna... la llengua d' aquest lleó... Bonhome, sento molt tenívosho de dir, pero aquest duro es *sevillano*.

Consternació del pobre Joan.

—¿*Sevillano*?...

—Tan *sevillano* com las betas que avuy he menjat per dinar.

*
*
*

Per fortuna, un' altre vehí, que també hi entén molt, veu el duro.

—¿Qué me 'n sembla, diheu?

Y ab tota calma, l' examina.

—La cara no pot ser més sana de lo qu' es. La creu té tots els requisits indispensables. El *canto*, un modelo de puresa... Bonhome, podeu estar tranquil; aquest duro es bo.

—¿M' ho assegureu?

—Us ho juro y us ho juraré si voleu davant de la Constitució del Estat y de tots els llibres serios que tingueu á bé presentarme.

En Joan Bonhome 's queda sossegat durant cinch ó sis minuts.

—¡Es bo,—diu—es bo! Ho sé del cert.

Pero al poch rato li retornan els duptes.

—¿Y si no ho fos?... ¿Y si aquést s' hagués equivocat y 'l que té rahó fos el vehí primer?

Un altre amich, que no té duros, pero que posseheix un criteri molt clar, li dona un bon consell.

—¿Vols creure'm á mí, Bonhome? Per sí ó per nó, jo faría una cosa ab aquest duro.

—¿Qué farías?

—El portaría al Banch á que me 'l cambiessin. Com que ara allá 'ls prenen tots... Aixís acabarias las sospitas.

—¡Maravellosa ideal...

Y en Joan Bonhome se 'n va al Banch.

*
*
*

—Me farán el favor?...

—De qué?...

—De cambiarme aquest duro. Es l' únich que tinch y... no voldría trobarme un día ab un xasco. Es *sevillano* ¿oy?

—Sevillaníssim, dels més *sevillanos* qu' hem vist.

—Donchs...

—Aquí 'n té un de l'legítim.

—¡Mil gracias!...

En Joan Bonhome l' apreta contra 'l seu cor y surt al carrer, radiant d' alegría.

*
*
*

Y es ben infundada aquesta alegría, pobre Joan. Perque entre nosaltres ja podém dirho.

El duro que tenía era bó.

Y 'l que al cambiarli li han donat, es precisament el *sevillano*.

R. I. P.

—¡Ara sí que no es fácil que cantil

Moraleja:

Si á cambiar un duro vas,
mira ben bé lo que fas,
que no 's repetís el cas
del Joan del quiento.

MATÍAS BONAFÉ

GLOSARI

El glosador va anar a veure la Mariscal, una fantasma sobre l'escena, un esperit en sense còs, una visió de dona que ja no és, com un violoncel·lo que no més tingues cordes, com una morta que caminés per una força desconeguda.

El glosador va pensar una paraula, una paraula que no va dir a ningú, una paraula guardada en el misteri del cervell, i ella, instantàniament, sense pensar-s'hi, la va repetir en veu alta, i el glosador va sentir una de les sensacions més extranyes, més misterioses i més solemnes que's puguin sentir en la vida: va sentir que'l cervell se li obria i que hi havia una fantasma, o dona, o sonàmbula, o lo que fos, que li llegia'l pensament com si fos un llibre obert.

Va sortir d'allí i va explicar-ho, i es va trobar en un cas curiós: que allò que sabia del cert, que era un fet, una realitat, feia dubtar a dugues classes d'homes: a n'els tontos i a n'els homes de ciencia. Els tontos perquè eren tontos i els savis perquè volien fer el viu. Pera'ls uns era massa misteriós, i pera'ls altres no era comprovat! Els curts no sabien comprendre, i els llargs no ho volien comprendre! Els primers perquè no llegien, i els darrers perquè'ls llibres no ho duien!

Davant d'aquet fet real, el glosador va pensar una cosa: que sempre, a tot lo misteriós que després tenia d'explicar-se, hi havien fet la guerra dos grups: els ignorants i els homes de ciencia. Els uns per mandra d'estudiar, i els altres per mandra de deixar córrer tot lo que havien estudiat. Aquets són els que han fet cremar a tants inventors, a tants genis, a tants homes que han tingut la desgracia de veure naturalment lo que encara no és comprovat pels que no volen comprovar-ho.

Davant d'aquets fets, el glosador dubte: Qui atura més a n'el món, els ignorants o els homes de ciencia? El que no creu o el que no vol creure? I el glosador continúa dient-se: que tonto per tonto, ser-ho del tot; un cap buid es pot omplir, i un cap plè, abans d'omplir-se, s'ha de buidar la farda de dintre, i mai queda prou comprovat que encara no'n quedi una mica.

XARAU

CARTA OBERTA

(A MON AMICH FRANCESCH CODOÑER)

Discret y estimat amich:
Desde Xauxa avuy t' escrich...
(Xauxa es aquest Barcelona
hont jo visch, matant l'estona,
sense pena ni fatich.)

En la teva última carta

veig que 'm dífus:—¿Hónt puch anar
per ferme home y prosperar?
Y jo corro á contestarte:
¡Aquí, noy! Ja pots baixar.

Aquí hi ha tranquils que ab manya
han fet diners en poch temps
venent guants de pell d'aranya
ó rom d'extracte de fems
y escorfolas de castanya.

Aquí es molt fácil trobá
una pomada olorosa
feta de molas de pa,
such col verda, quitrá
y farina de llinosa,

que serveix—y no me 'n rich—
per curá 'l mal de genoll,
per netejá el llautó antich,
per extirpá els ulls de poll
y per fer pa de pessich.

Aquí hi ha molts adroguers
que ab una gracia divina
t' endossan guix per farina,
com també certs taberners
que fan ví d'aygua y fuxina.

Aquí 's ven llet de midó,
s' expén carn de bous malalts;
fins m' han dit que hi ha un senyó
que fa ab trossos de cartró
moniatos artificials.

Aquí poch á poch la gent,
va trobantse malament
y al fi... se 'n va á can Pistras;
pero 'l venedor, rihent,
va fent la seva, y en paus.

Per lo tant, ja ho sabs, amich;
fésho tot tal com te dich
y ¡de dret á Barcelona!
que aquí el quí ven y ensarrona
en tres anys pot ferse rich.

MANEL NOEL

De més verdas se 'n maduran

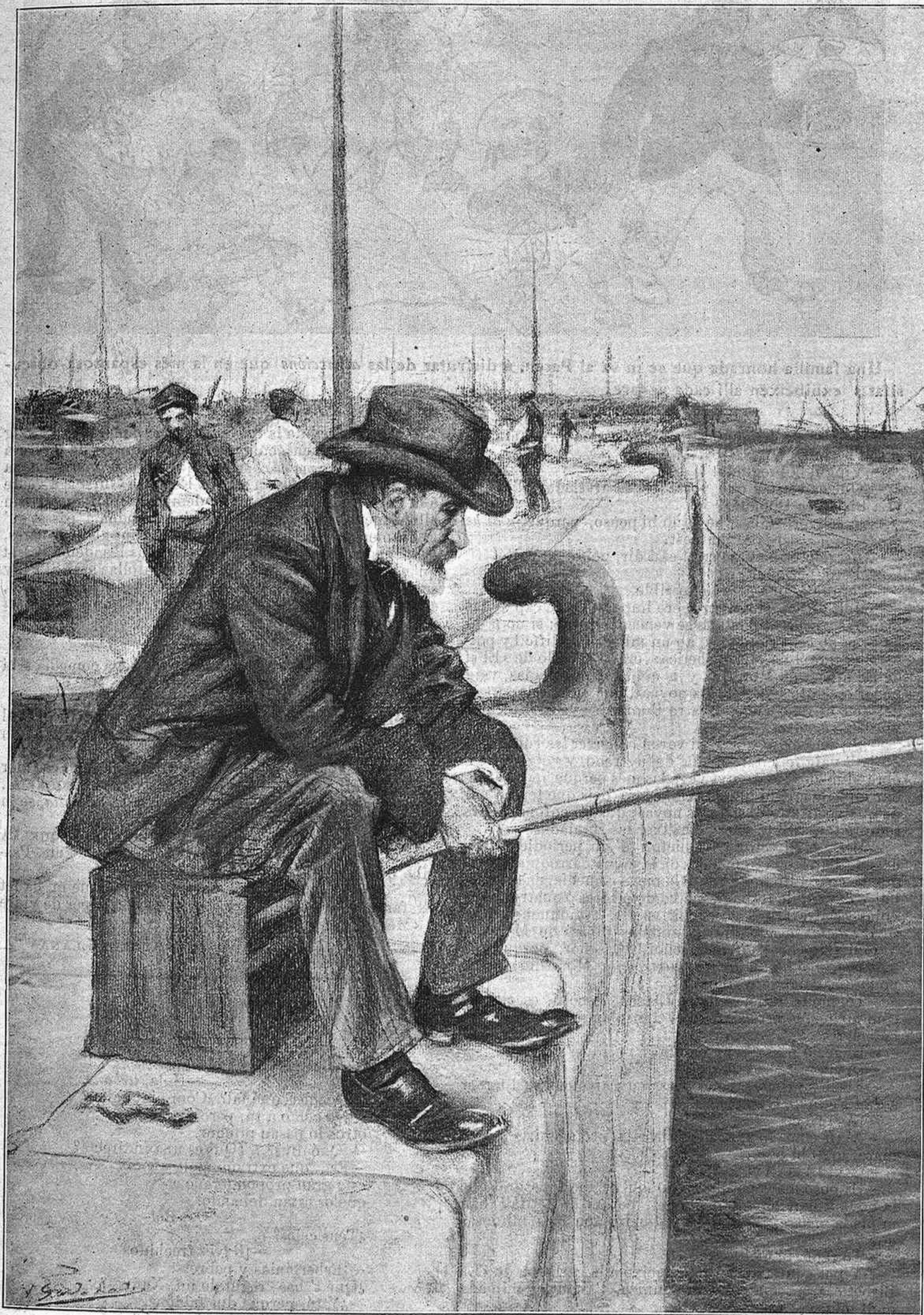
I

La escena en el centro de la Rambla del Centro.
Hi prenen part un senyor d'edat, que va molt distret sempre; va rumiant la mostra, comedias y lo que sigui.
Y un senyor d'uns trenta anys que també víu descapellant el seu cervell. Entre altres cosas, es devot entusiasta del inmens Shakespeare.
Aquest entusiasta veu venir al senyor d'edat, l'espera y 'l detura.

ESCENA PRIMERA Y ÚNICA

—Alto, senyor Llanas, alto! ¿Cóm ho passa vosté?
—Una sí y una no, y vosté ¿qué tal?
—Encare que sóch molt més jove que vosté, tampoch tinch massa salut; també com vosté, una de cada manera.
—No s'espanti, home, no s'espanti, que jo á la seva edat no m'espantava may: la joventut cura tots els mals, quan el que pateix sab manejar l'esquiva-moscas pera esquivar sufriments.
—Té molta rahó, senyor Llanas, ho faré aixís; avuy mateix me 'n compraré una grossa d'esquiva-sufriments.
—Jo li asseguro que si vosté se vol curar, se curará; pera l'únic que no hi ha remey es pera curarse aixó dels anys.
—¡Pero vosté no es tan vell com aixó!
—¡Cinch dotzenas y mitja, pera servirlo!
—No s'espanti, home, no s'espanti, que n'hi ha de molt més vells que vosté. ¿Qué pagarían molts y molts que jo conech de fer la cara que fa vosté?
—No es pas la cara lo que 'm fa mal, que deya aquell.

DESILUSIÓ

—Sí, llusos... ¡Ara desseguidal... Jo crech qu' en aquest país, de llusos ja no més se 'n troban en terra.

AQUESTS HO ENTENEN

Una família honrada que se'n va al Parch, á disfrutar de las atraccions que en la més espantosa obscuritat s' exhibeixen allí cada vespre.

—Escolti, escolti, que li tinch de fer una pregunta, ab el seu permís.

—¡Vingui la pregunta!

—¿Que es veritat que vosté pensa traslladar al catalá «La Bisbetica Domata»?

—Sí, senyor, sí, casi bé ja no hi penso, porque ja hi he pensat prou: casi ja estich llest.

—¡Ay pobres de nosaltres! es á dir, pobre de vosté!

—¿Pero, per qué?

—Perque es una cosa impossible.

—Molt difícil, si senyor, pero impossible de cap de las maneres, y las dificultats se vencen sempre; si no n' hi ha prou ab cent rumiadas, ab un miler. Tan difícil y pot-ser més que 'l de «La Bisbetica» era l' arreglo de «El sí de las niñas» de Moratín, y á copia de rumiadas, vaig poder escriure «El sí de las noyas», que en la temporada del seu estreno en el Teatro Romea, se va representar vintisís vegadas.

—¡Sí, senyor, sí que s' hi varen conéixer las rumiadas! Jo ja 'l vaig felicitar el día del estreno, y vaig veure l' obra al menos set ó vuyt vegadas més porque 'm va agradar molt, y cregui que jo també era dels que tenfan por de que vosté ab «El sí de las noyas» quedés enfonzat pera sempre més. ¡S' hi varen conéixer las rumiadas!

—Miri, el director y propietari d' un periódich diari dels de Barcelona (que no es de la meva parroquia) el día que va anar á Romea á veure la meva comedia, en el vestíbul y davant de tothom, me va donar tres ó quatre abrasadas y entre altres cosas me va dir: Está mucho mejor su «Sí de las noyas» que «El sí de las niñas» de Moratín. Y jo li vaig contestar: Sí, señor, sí, señor; porque ven más cuatro ojos y medio que cuatro ojos: Moratín cuatro y yo medio, gano de medio.

—Té molta rahó, senyor Llanas. Escolti, escolti: ¿y cóm ho agafa vosté aixó de la transplantació de «La Bisbetica»?

—L' acció passa avuy en día

—¡Ay!

—Els dos primers actes passen á Barcelona y el tercer á San Felú de Guixols.

—¡Ay! ¡Ay!

—Aixís com en «La Bisbetica» la protagonista no té mare, jo n' hi poso.

—¡Ay! ¡Ay! ¡Ay!

—Hi poso mare porque trobo qu' es molt natural que la noya tingui aquell mal geni, porque de petita l' han mimada massa. Y sempre las mares son més mimosas que 'ls pares.

—Té rahó, té molta rahó.

—Y per aquesta rahó supprimeixo á la germana de «La Bisbetica», porque sent filla única, l' haurán mimada molt més.

—Está molt bé, está molt bé, y aquesta germana no hi es indispensable á l' obra; casi no hi serveix de res. ¡Digui, digui, senyor Llanas!

—Y en el final de la meva comedia, com que jo la faig ben casolana y gens enlayrada, en comptes de fer dir á n' ella que la *lluna es el sol*, porque el seu marit ho ha dit, quan els pares van á Sant Felú de Guixols á veure á la noya un dilluns, el marit demana al pare que passin allí al menos un parell de días, fins l' endemá passat qu' es diumenge, día ell. Y la filla, abrassant als seus pares, els demana lo mateix, que 's quedin fins l' endemá passat qu' es diumenge. —¿Pero qué t' empatollas ara? Si avuy som dilluns, demá passat no será pas diumenge. —Sí, senyor, sí, porque 'l meu marit ha dit que demá passat será diumenge.

El shakspirid.—Decididament, en la seva comedia s' hi coneixen las rumiadas. ¿Y cóm la titula vosté?

—«De més verdas se'n maduran».

—M' agrada molt el títul, y el trobo molt adequat al assumpto. ¿Per qué no 'n publica algun tros en algun periódich?

—Ja demanaré al senyor López que 'm fassi el favor de publicarne al menos una escena en LA ESQUELLA. L' escena de quan el Domador coneix á la *fierecilla*, se'n enamora, y se li declara.

—Cregui qu' estaré alerta per comprar LA ESQUELLA y la recomenaré á tots els meus amichs y coneguts. Passiho bé, senyor Llanas, y tantas gracias.

—Soch jo el que las hi dono á vosté porque m' ha fet agafar ánimos pera donar l' últim cop de paper de vidre á «Més verdas se'n maduran».

ALBERT LLANAS

I due illustri rivali

—Buenas, Xanxes.

—Hola, urbano.

—Donchs ¿qué tal? ¿Cóm pinta aixó?

—No como á tú, pero, vatcha,

otros lo pasan pitchor.

—¿Qué días?... ¿Qu' es una indirecta?

—Es... que extraño molt y molt

esta grán proponderancia

que os están donando.

—Bó!

¿Tens celos?

—¡Raves frechidos

—¡Esberginias y pebrots!

¿Qué t' has cregut de mí, Xanxes?

—¿Y tú, porque dus faldóns,

te crees que has d' achicarme?

—Vaja, ¡prou d' aquest color!

—¡Quins humos! ¿No ves, criatura,

que avans d'echistí aquest cos
nosotros de Barcelona
hem sido l' admiració?
Pero, es claro, ara com ara,
com que vosotros vais nous,
nos habeis casi eclipsado
y sois els amos del món.
Per chó es qu' en los periódicos
surtiu com á caps de brot,
retratats de cuerpo entero...
y á veces hasta en color.
—Es que realment fem patxoca.
—Y vivan las pretensions!
A mí vuestra indumentaria
¿sabes? no 'm fa chens de goig.
Me disgusta esa levita
color vermell de pebrot,
el bastó, los pantalones,
fins el mismo cinturón.
—¿Y aquest sombrero de palla?
—¡Por márfegas. digo jol
Ni que 'm donguessin cien duros
ni que 'm fessin rechidor
lo llevaba media hora.
—¡Ah, no? ¿Y per qué tot aixó?
—Perque sembleis d' aquells matchos
que van ab barret pel sol;
¡sólo falta que una orella
saqueis por cada cantó!...

ANTON DEL SINGLOT

TEATROS

PRINCIPAL

Per las senyas, la empresa d'aquest teatro, satisfeta
dels resultats obtinguts en la darrera etapa de la tempo-

rada anterior, continuarà las funcions *detectivistas* ab més
dalit que may.

La inauguració, segons sembla, tindrà lloch per allà
al 15 d' Octubre, estrenantse tot seguit *El gos de Baske-*
ville, adaptació catalana de la novela de Conan Doyle que
porta el mateix títul, y quín protagonista es el mateix
Sherlock Holmes, el popular policia que ha donat ja tants
quartos á empresas y editors.

Aquesta es la primera nova de certa trascendencia
que tenim respecte á la futura campanya del «Principal»
quina llista de companyia no s' ha resolt encare, ab tot y
saberse ja alguns noms d' artistas que donarém próxi-
mament.

TÍVOLI

La darrera novetat correspón al estreno de *Caza de*
almas de 'n Viérgol, obra que ja coneixíam del teatro de
vers, y que vé ara ilustrada ab alguns números de músi-
ca del mestre Calleja.

Per l' efecte produhit al públich podém afirmar que la
sarsueleta no agrada en general als enamorats del género
petit, que demanan *tangos y jonjana*. Aixó no vol dir que
'l llibre deixi d' estar ben escrit, ni la trama del senzill
argument ben desenrotllada. Precisament per aixó, per-
que es una obreta molt sentida, tendra y delicada, es per
lo que no enquadra entre 'l feix de sarsuelas pocasoltas
que 'ns envían de Madrit. Una *margarita á puercos*, com
si diguessim.

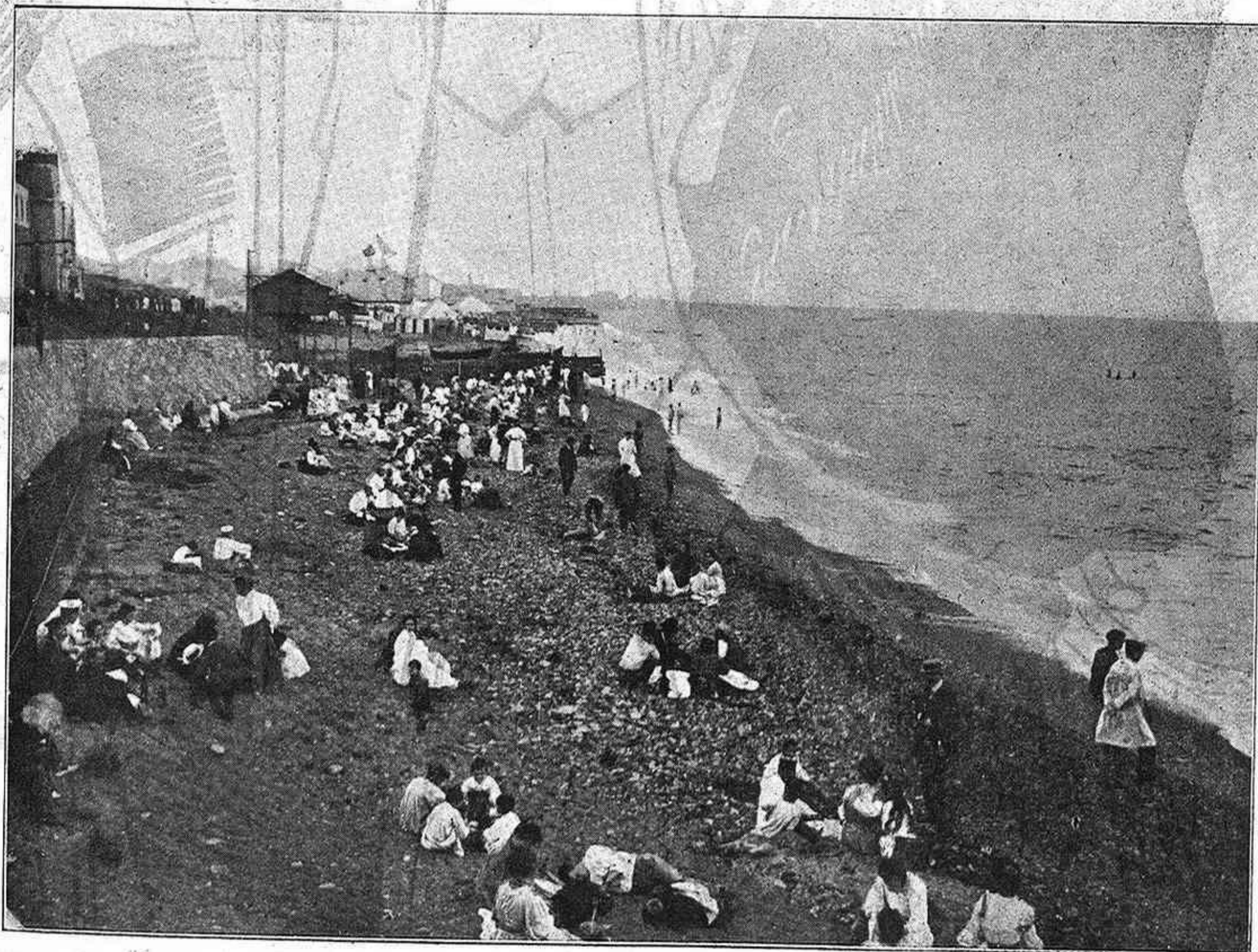
En la part musical, el mestre Calleja no ha estat tant
afortunat com en *Las bribonas*.

—Aquesta senmana hem tingut *El hijo de Budha*, qu'
encare nó hem vist, pero que pensém veure.

BOSCH

Diumente passat va despedirse la companyia d' ópera
que acaba de realisar una brillant campanya gracias á la
virtualitat de algunas de las parts, verdaderas notabili-
tats que el públich ha reconegut, no escassejantlashi els
aplausos.

Á LA MAR VELLA

Balneari popular. ¡Entrada libre!

ATRAYENT FORASTERS

—Es llástima que no hagin pogut venir tres dies més aviat...
 —Sí, créguin que s' han deixat perdre un número bonich!

Las obras representadas en ditas funcions foren *Lohengrin* y *Gli Ugonotti*: óperas prou conegudas de nostres filarmónichs pera poder esser jutjadas ab coneixement de causa. Una y altra proporcionaren als artistes aplaudiments á dojo y cridades á la escena.

Pera dimecres estava anunciat el debut de una nova companyia del mateix género de la que 'n forman part excelents figuras líricas, entre las que hi despunta la simpática y airosa Elena Fons que 'ns cantarà la *Cármén*, de la manera qu' ella sab ferho.

No hi farém falta.

L. L. L.

Hem rebut alegres novas de la campanya teatral que están efectuant en el Teatre Histórich de Buenos-Aires l' eminent actor catalá Jaume Capdevila, junt ab la notable dama Carme Jarque y altres elements de casa.

La premsa d' allá se n' ocupa ab molt elogi y aixó ens plau moltíssim tractantse de compatriotas y mes encare d' una personalitat tan popular á Catalunya com es el graciós Capdevila.

En vista del éxit que obté la companyia, el «Casal Catalá» ha obert un abono de vint funcions catalanas, haventse representat ja *La Bona gent*, *La Mare*, *¡Qui compra maduixas!*, *El Nuvi*, *La Mare Eterna*, *Juventut* y *La Morta*.

IDI LI

ESTIGUI!

La lluna ab son raig d' argent
la fosca terra ilumina.

¡Es l' hora de la ilusió!
¡Hora en que més se vol viure!
Juntadets montanya amunt
una parella hi fa vía,
apar que buscan els dos
arribá al cim de la ditxa.
Si ell algun cop abraçar
pretén el cos de la nina,
ella—¡Estigui!—al punt li dfu,
y d' ell s' aparta una mica.

¡Estigui! Fatal paraula
quan ab ver despreci es dita.
¡Estigui! Dolsa expressió
quan surt de boca qu' estima.
Aixís ell la deu oir
pues, d' ella, en la má petita
hi estampa un ardent petó
y ella... ¡estigui! li replica.
La parella, poch á poch
en el bosch espés s' endinza...
La remor del seti trepitj
s' estingeix de mica en mica...
La lluna en aquell instant
un gros núvol blanch eclipsa.

.....
Dos petons que semblan un,
un llarch suspir y un... estigas.

J. M.

ESQUELLOTS

Dissapte á la una de la tarde y després de divuyt horas de capella, fou executat dintre d' un pati de la Presó celular en Joan Rull, protagonista del ruidós procés de las bombas. A son germá y á sa mare, condemnats també com ell, se 'ls ha conmutat la pena de mort per la de reclusió perpetua.

No incorrerém en la lamentable inconveniencia comesa per certs diaris, fins per alguns que 's titulan avansats, de dedicar al repugnant drama columnas y més columnas de prosa descriptiva.

Ni 'l quadro del patíbul té res de bonich, ni es la literatura empleada aquests días la més apropiat pera elevar el nivell moral del poble.

El fallo de la justicia s' ha complert... ¡Pau als morts!

Pocas horas després d' haver sigut executat en Rull—á las sis y minuts de la tarde—reventá una bomba en un vaporet dels que fan el trajecte del embarcadero de la Pau á la Barceloneta.

A la *golondrina*, que acabava de desembarcar el pasatge al moll del Rebaix, no hi quedavan en aquell moment més que contadas personas, de las quals, més ó menos gravement, ne resultaren quatre de feridas:

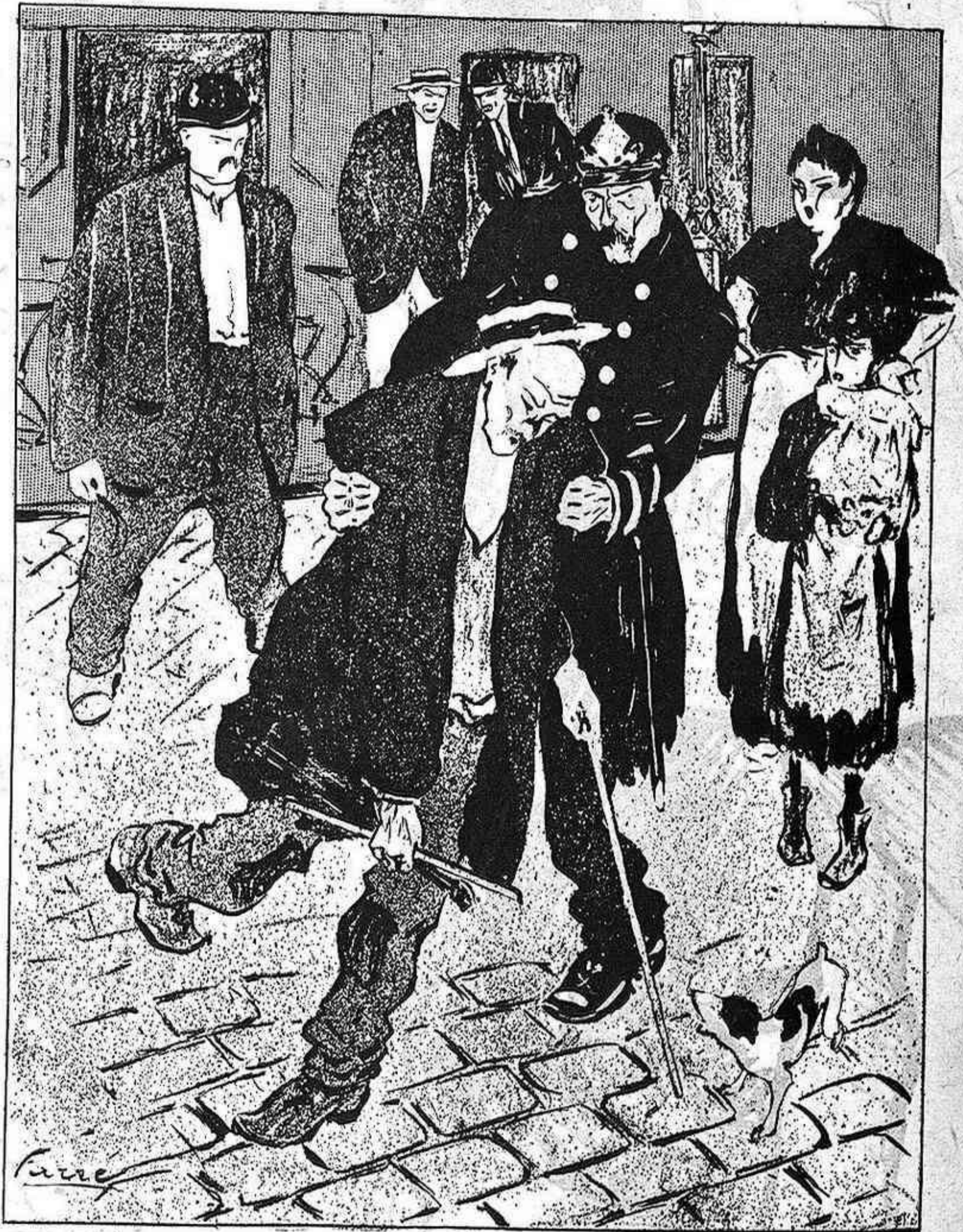
Y... aquí fem punt.

¿A que reproduhir lo que ja cent cops hem dit y que, pel camí que segueixen las cosas, tantas altras vegadas haurá de tornar á repetirse?

Demá publicarà el popular senmanari *La Campana de Gracia* un notable article del escriptor Gabriel Alomar referent á la execució de 'n Rull.

Ha quedat constituída al «Centre Autonomista de

PÍTIMA DIARIA

—¡No te da vergüenza?... Todos los días haciendo esas.

—¡Pues qué voldría que fés? ¿Jotás?

Dependents del Comerç y de la Indústria» la Comissió executiva encarregada de portar a cap el pensament de regalar una bandera a la ciutat de Barcelona.

En l'Administració de LA ESQUELLA, com en altres llocs, queda oberta la subscripció al efecte organitzada, pera la qual s'ha fixat com a quota única la quantitat de 10 CÈNTIMS.

Els donants, al suscriure's, deurán firmar en unas fulles impresas, ab las quals se formarà després un àlbum que, junt ab la bandera, serà en son dia entregat al Ajuntament.

Del Noticiero:

«Un niño que iba en la cubierta del vapor *Melitón González*, de ocho años de edad...»

¿Veuen? Aixó de donar la edat dels vapors es una innovació ben curiosa.

¡Té unas pensadas aquest diable de Peris Mencheta!...

Cada dia s'averiguan coses noves.

Ara resulta que la Gran Vía, que pera la generalitat de la gent passava per ser un dels carrers més importants de Barcelona, no ho es.

—¿Quí ho ha dit?

—L' Ajuntament.

En una de las sessions darrerament celebradas per aquesta corporació s' acordá qu' en els carrers de primer ordre, del Ensanche, no s' hi deixaria vendre melons.

Y com que a la Gran Vía n' hi hem vist una parada... Treguin vostés mateixos la conseqüència.

Hi ha días verdaderament terribles.

Dissapte varen donar garrot a n' en Rull.

Y el mateix dissapte va inaugurarse al Parch el gran teatro de la Opera.

Es a dir, una ofensa al sentiment d' humanitat y un atach al bon gust artístich.

Ja ho diu el ditxo: Una desgracia may vé sola.

Varis funcionaris del municipi de Londres que cumplían massa *elásticament* ab el seu deber, han sigut castigats ab penas que varian entre sis mesos y dos anys de treballs forçats.

—¡Condemnar a treballar!—exclamava un gandul que llegía la noticia:—Es el pitjor càstich que pot donárseli a un home.

De totes maneres, se veu que a Londres no 's gasta la mànega tan ampla com en algún municipi que jo sé.

Diumenge, al programa del teatro de la *Casa del Pueblo* hi havia *Los granujas*.

¡Quín comentari més graciós me vé ara a la punta de la ploma!

Pero... *no me da la gana* de ferlo, que diu en Lerroux.

Vull deixar al discret lector el gust de férsel éll mateix.

Una revista científica explica el lloch d' origen d' una infinitat de llegums y verduras.

La patata—diu—es xilena. La remolatxa, persa. El tomátech, peruá. La carbassa grossa procedeix de Guinea. Las escarxofas, del Marroch. Els espinachs, del Asia. Las xufias, d' América.

Lo que no sabem—diu al final el periódich aludit—es la patria de las pastanagas.

¿No?... ¡Pero si aixó ho sab tothom!

Las pastanagas, ó per lo manos els *pastanagas*, son d' origen purament espanyol.

Vejin; si no, si en cap altra terra n' hi ha tants com aquí.

Colaborant ab el senyor don Gustavo Becquer:

Volverán las oscuras «golondrinas»

allá al moll del Rebaix...

pro.. ¡ay! l' autor de la bomba del dissapte, aquest no treurá el nás!

El senyor Ossorio y *Guillando* s' ha despedit altre cop a la francesa.

Aquesta vegada, segons diuen, ha anat per assumptos particulars a San Sebastián y a la tornada, s' entretindrà a Saragossa uns quants días.

A Saragossa hi va per la Exposició.

Ja ho deya un tranquil, al fixarse en la casualitat de que trobantse ell fóra tornessin a esclatar bombas:

JA ES EXTRANY, DONCHS

—¿Qué tal, don Pau?... ¿Matém forsa?

—¡Res absolutament!... Y aixó qu' es una escopeta marca *Automóvil*,...

UN BON QUITE

—¡Ay, hermosa sirena! Aquí sí que no hi ha trampas.

—Trampas nó; pero gent que fa 'ls gegants, sí.

—Ah, ha anat á la Exposició de Saragossa?...
 ¡Vet'aquí un home que sab triar las exposicions?

Una soltera aquest dia
 exclamava obrint els brassos:
 —Ay, Senyor! Quí fós tranvía!
 A n' ells concedintli *enllassos*...
 y jo quedantme per tía!

Suposo que se 'n haurán enterat ab regositj.
 L' Ajuntament obrirá aviat al públich un dispensari
 sifliográfich y siflicomi gratuit.

¿Siflicomi y sifliográfich?... ¿y ab qué 's menja aixó?
 exclamarán algunas ánimas cándidas.

Nosaltres ens estalviarem de definir aquests mots, per
 una senzilla rahó:

Els que no saben lo que vol dir, senyal que no necessi-
 tan dispensaris d' aquesta naturalesa. Y els que desgra-
 ciadament els necessitan... ja saben massa de que 's
 tracta.

—Una subscripció s' ha obert
 per regalar quan siga hora
 á n' el nostre Ajuntament
 una bandera molt bona...
 —¿Será bandera ó pendó?
 —¡Uy, si de pendóns n' hi sobran!

Anécdota que podria ser rigo-
 rosament històrica:

Els senyors de Palaudarias han
 anat á passar quinze días al
 camp. Al tornar, la minyona, á
 qui havia deixat sola á Barcelo-
 na, els despedeix de punt en
 blanch.

—Y aixó, Carmeta? fa la se-
 nyora. ¿Quín motiu li hem donat
 pera que 'ns planti d' aquesta
 manera?

—La minyona, plorant á llágrima
 viva:

—Encare gosa preguntarmho!
 ¿Ahónt s' es vist estar quinze
 días fóra y no enviarme ni una
 trista postal ilustrada?

NOTAS DE CASA

Hem rebut el programa dels fes-
 teigs que 'ls días 15 y 16 del corrent,
 festa major de Gracia, tindrán lloch
 en el carrer Ample d' aquesta barria-
 da, tros comprés entre 'ls de la Pro-
 videncia y Rubí.

En ell hi figuran diferents jochs
 infantils, iluminacions y un seguit
 de balls que prometen no donar un
 moment de treva al alegre jovent
 del populós carrer Ample.

∴ També hem rebut el progra-
 ma de la Festa major de la ciutat de
 Badalona; festa que comensant de-
 má, durará fins el dilluns, día 17.

No cal dir que, com en la de Gra-
 cia, els balls ocuparán las millors
 horas d' aquestas encisadoras jorna-
 das.

∴ Favorescуда per numerosa y
 distingida concurrencia, el passat
 dissapte tingué lloch al clos que ha-
 via ocupat el globo cautiú la inau-
 guració del **Toboggan**, emocionant
sport de moda, darrerament impor-
 tat del extranger.

SINGLOTS

Mentres jo prenía un bany
 tú 'm miravas fit á fit,
 y entre 'l sol y tas miradas
 vaig quedar casi rostít.

¿Un cop casats, díus que 'ls ulls
 me treurás, si 't moch soroll?...

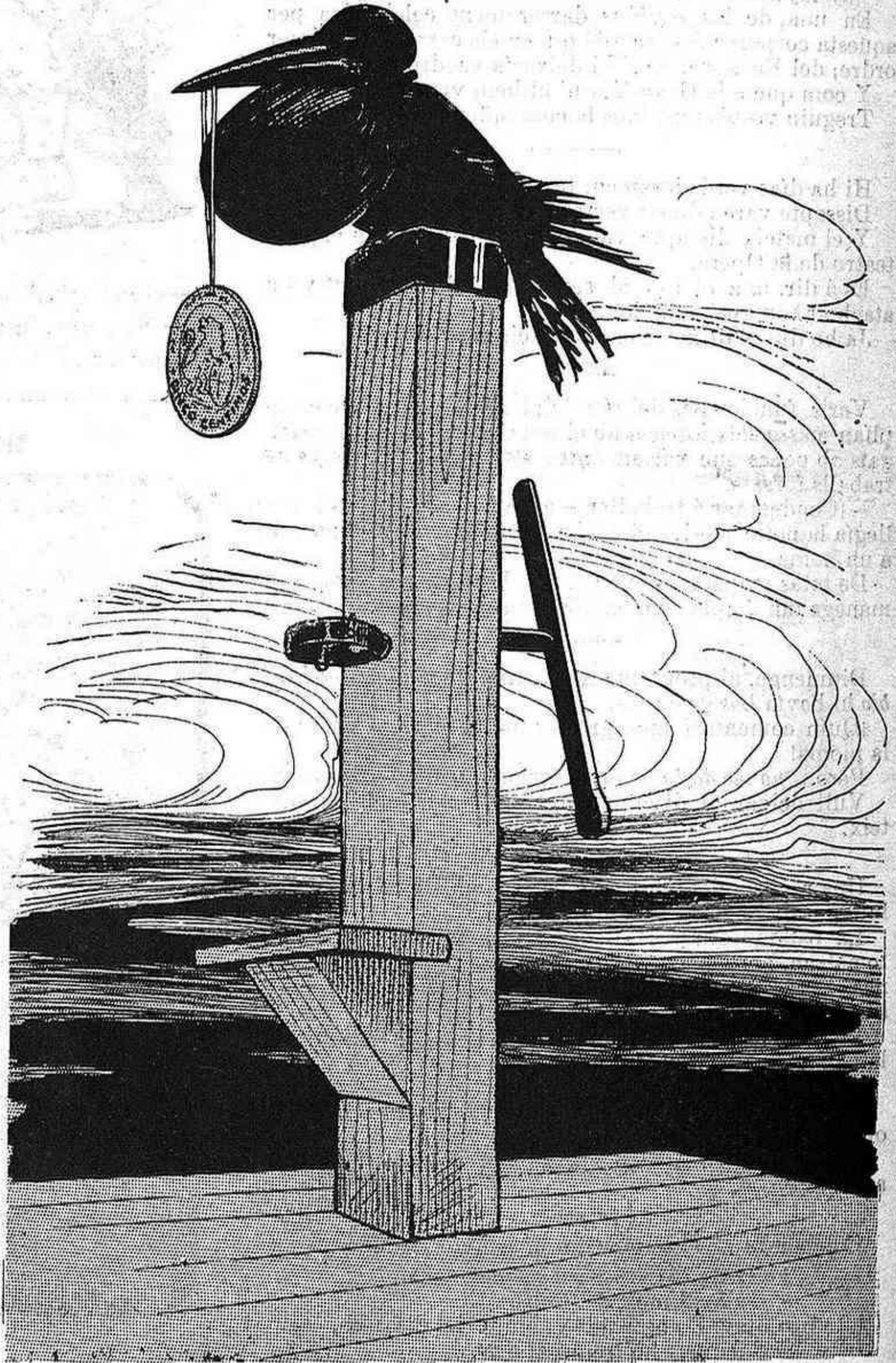
Ara falta sapiguer
 si serán els ulls... de poll.

El día que 'ns casém, nó siguis bleada,
 despedéixe't per sempre dels teus pares,
 que tal com van las cosas, dintre un mes,
 ja 'ns haurém mort de gana.

La dona que un cop casada
 se torna grossa y gandula,
 es un trasto que á l' hivern
 tan sóls pot servir d' estufa.

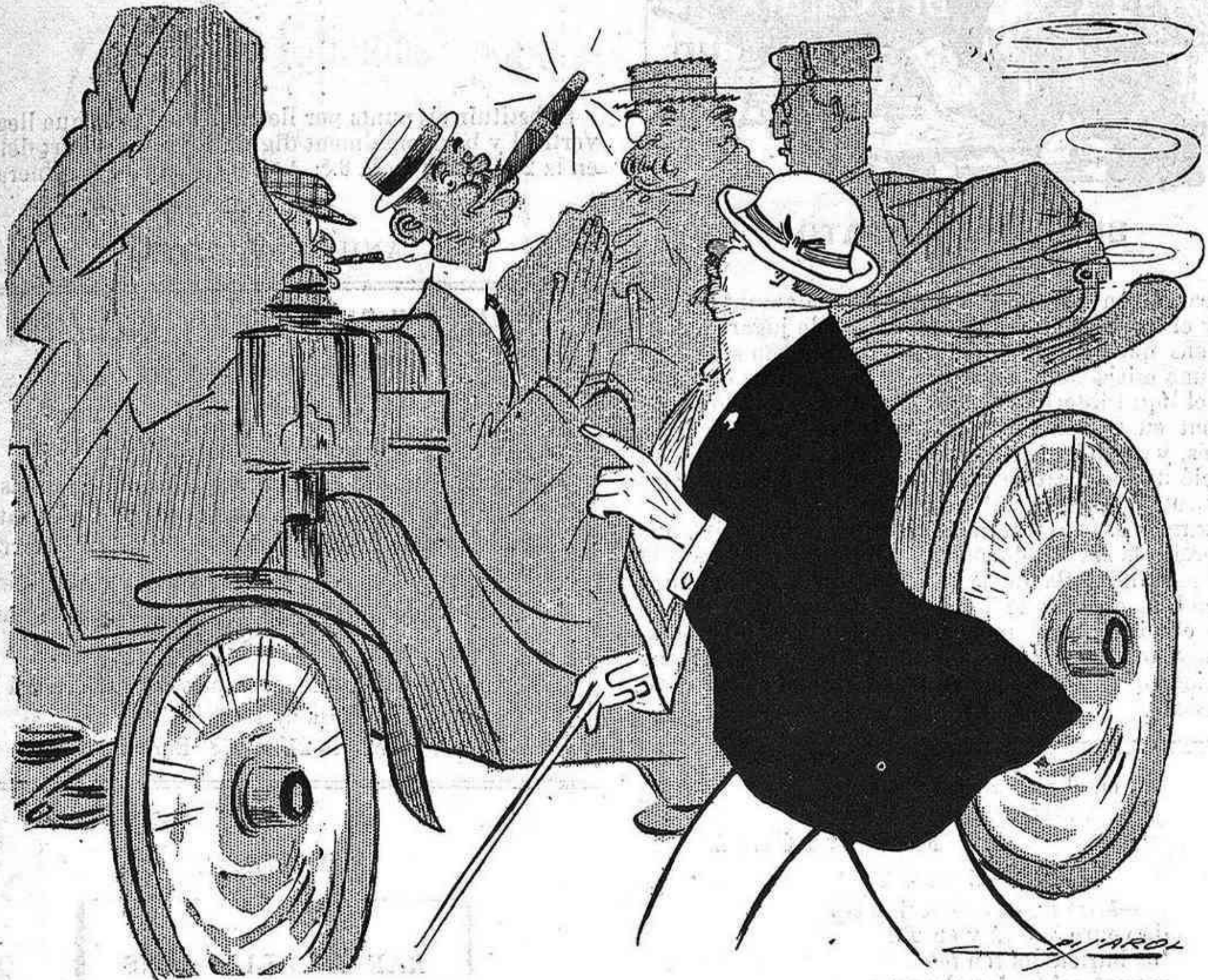
ANTON DEL SINGLOT

FILOSOFÍAS DE CORP

—Es mal fet aixó de escursals'hi el rato d' estar en capella... Si 'l dei-
 xan viure sis horas més, tenfam temps de publicar un altre *extraordinari*!...

PRIMER ES LA OBLIGACIÓ...

—¡Alsa, payet, quina bona vida que 't donas!

—Sí, pero no 't creguis que ho fassi per gust... ¿No veus que soch de «Atracció de Forasters»?

QÜENTOS

A un fulano molt agarrat li havían de tallar una cama.

—No 's desesperi, li deya 'l metje; desseguida estarem llestos.

—Oh, no es pas aixó lo que 'm fa desesperar.

—Donchs qué?

—El pensar que m' he fet fer un parell de sabatas, y no més me 'n servirà una!

Dos germans molt troneras qu' estudiavan á Madrid, no sabent de qué fer mánegas pera passar guapament el Carnestoltas, varen enviar el següent telegrama al seu pare que ja feya molt temps que no 'ls enviava diners:

«Ha mort germá Lluís. Sense recursos enterro. Ramón.»

El pare va enviar cent duros, y al endemá va rebre aquest altre lacónich despaig:

«Lluís ressucitat alegría.»

En una reunió 's parlava de un frenólech de gran celebritat:

Un dels concurrents, per donarse importancia:

—Jo 'l coneix molt aquest frenólech. Una vegada va examinar-me el cap.

—¿Y qué us va dir?

—Que me l' havia de rentar.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*A-na-gra-ma.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Guayta, ayguat.*
- 3.ª MUDANSA.—*Planas, plenas.*
- 4.ª TRIÁNGUL SILÁBICH.—*Filomena, Lolita, meta, na.*
- 5.ª TARJETA.—*Cantos baturros.*
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Hospital.*
- 7.ª CONVERSA.—*Eladi.*
- 8.ª GEROGLÍFICH.—*Los notaris volen causas.*

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

Un día ab tó molt formal me va dí en Pau Corretjer:

—Noy ¿que no 'm podrias fer desseguida una total?

—Aixó 'm tres-dos molta feyna, y no puch—li vareig dir; pero tan ell va insistir, que al punt vaig agafar l' eyna. Y prima—no, prima—no, vaig comensar el treball, y la tot al capdevall va sortirne de mistó.

A veure, lector amich, si 'l trenca-caps endavinas, donchs, si una mica barrinas no t' causarà molt fatich.

ANTONI ESCOFET

II

Pronom primera-girada animal primera-segona

UN JOGUET BARATO

Colocarém un vas mitj plé d'aygua damunt de una taula, y el taparém ab una carta de las de jugar, procurant avans que las voras del vas estiguin ben secas. Al cap de una mitja hora y á causa de la humitat que despedeix el líquit interior, la carta s' haurá embutllifat visiblement en sa part central. Allavoras girarém la carta del revés, y seguidament hi colocarém damunt y ab gran precaució un tap petit de suro en el que hi farém asseure una figueta de paper retallat.

La figura y el suro restarán una estoneta inmóvils, fins que exercint la seva influencia, la humitat redressará la carta, embutllifantla de la part contraria y produhint una sacudida que fa que 'l tap y la figura saltin d' una manera cómica y quan menos l' espectador s' ho espera.

La maynada no 's cansa de riure ab aquesta joguina económic, quín fonament se troba en una causa purament física.

en el mar *segona-versa*;
tot, carrer de Barcelona.

FRANCISCO CARRÉ

ANAGRAMA

—Mira noya, que estich tip
de veure que tú y en *Tot*
'us burleu del teu *total*
y quan crida, feu el sort;
pots fer lo que á n' tú 't sembli;
pro, aixó, es *total* son amor,
y jo siguent lo teu pare,
no vull comportarho ¡no!

MANEL B. FONTAS

LA PRIMERA NOTICIA

—¿Es dir que un' altra bomba á Barcelona?

—Sí, Quirse: un' altra bomba, que demostra que no es cert alló de que *morta la cuca, mort el verí*.

QUADRAT

Substituir els punts per lletres de manera que llegidas vertical y horizontalment digui: 1.ª ratlla: Part del cos; en la 2.ª: Verb; en la 3.ª: Animal y en la 4.ª: Mineral.

V. BORRÁS Y BAIGES

ANUNCI MARÍTIM

PERA LA HABANA, CHILE y WALL-KARKA

El gran vapor 12345678

318468

de la companyia «84 567564»

sortirá de Sant 378 el día que pugui, fent escalas á la isla de 34546, ab cargament de 881752 amaestrats, 812782 caputxins, 1234242 de fusta y 78842 de ferro,

S' admetrán passatgers emigrants que sols menjin 27342 y dormin en matalás de 34884 y sense 88152782.

Per mes detalls y menos molestias dirigirse á la plassa de la 88454 casa, 3752, de 278 á 278. Barcelona.

SAMATRUQUIS

TARJETA

RAFEL CALLIS SANS

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas el títul de una comedia catalana.

MANEL SOMS

ACENTÍGRAFO

Ahir deya la Riteta
que la filla de 'n Pasqual
total molt aixerideta
si no sigué tan *total*.

MIQUEL SERRATS Y CAMPS

CONVERSA

—Hola, Andreu, ¿marxas tan mateix cap á fora, demá passat?

—Ca, home, 'l metje m' ha dit que ho suspengués per que 'l mal que vosté ha anometat, ab els banys se m' empitjoraría.

JOAQUIM, QUIMET Y QUIM

GEROGLIFICH

II I II

TT

SETEMBRE DIA 6

TT

SON DOT

CA

TTTTT

MIQUEL ROCA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

ACABA DE SORTIR

ANANT PEL MON

Un tomo 8.ª de més de 350 planas

UNA PESSETA

MAHOMA

Un tomo, Ptas. 3

EL CORAN

LOS CENT CONÇEYLS
del Conçeyl de Cent escrits
de má de *Fra Feliu Piu de*
Sanct Gviu canonie de la *Seu*
ab altres *Maximes e Veritats*
que shi enclouhen e son en vers.

Se ven a Barcelona á can LHOPIS llibraire a
la marca LA ESQUELLA DE LA TORRAT-
XA, Rambla dels Caputxins, sota l'Hostal del
Orient, e per tot arreu, al preu de

UNA PESSETA

Demá divendres, llegiu
LA CAMPANA DE GRACIA
EN GABRIEL ALOMAR Y LA EXECUCIÓ DE 'N RULL

La Revolución Rusa

POR LEÓN TOLSTOI

Un tomo, Ptas. 1

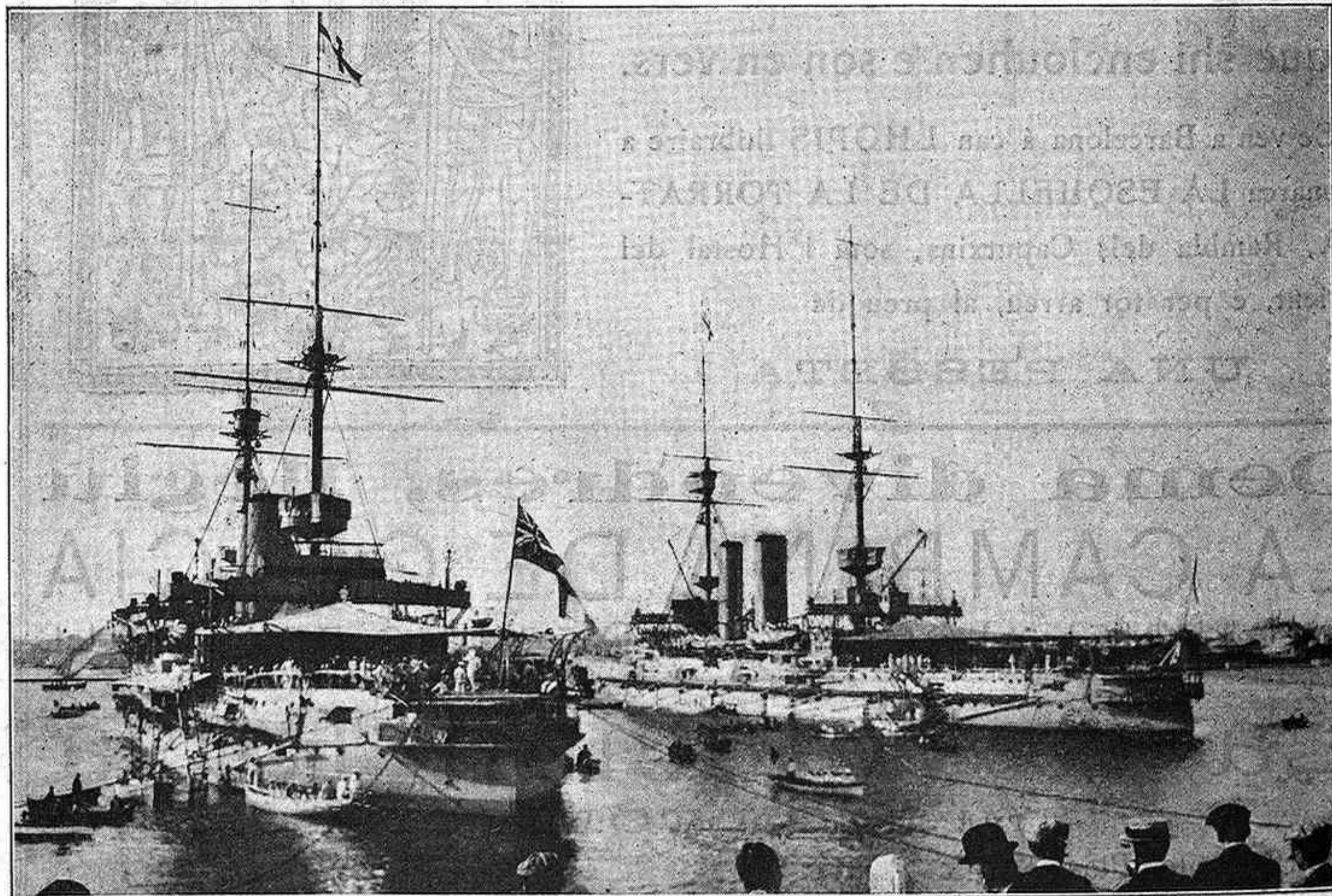
NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútno ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

NOTA NEGRA

El públich estacionat davant de la Presó celular, el día de la execució de 'n Joan Rull.

ELS INGLESOS Á BARCELONA

Acorassats *Queen* y *Prince of Wales*, que arbolan, respectivament, las insignias del almirant Sir Charles C. Drury y del vice-almirant príncep de Battenberg.